

ВАЛКІВСЬКИЙ РАЙОН

Природні особливості району

Район знаходиться у західній частині області.

Площа 1,01 тис. км². Населення 36,5 тис. осіб, в тому числі міського — 15,7 тис. осіб. Щільність населення становить 36 осіб/км².

Територія району розташована на Полтавській рівнині. Поверхня являє собою платоутворюючу, хвилясту лесову рівнину з відмітками висот від 100 до 216 м над рівнем моря.

Район лежить в межах Лівобережно-Дніпровської лісостепової фізико-географічної провінції у недостатньо вологій, теплій агрокліматичній зоні.

Річки району належать до басейнів Сів. Дінця (верхів'я Можу та його притока Івани) і Дніпра (верхів'я Коломаку та Орчика). Збудовано 158 ставків, загальна площа водного дзеркала 1306 га.

Переважають чорноземи типові глибокі (59 % площі району) та чорноземи опідзолені.

Площа лісових насаджень — 14,6 тис. га. Основною породою є дуб звичайний (96 % площі лісів); ростуть клен, ясен, липа, береза, вільха, сосна.

Відсоток природних та напівприродних територій становить 25,34.

У районі існує 14 територій та об'єктів ПЗФ: серед яких 6 заказників (3 — ентомологічних і 3 — гідрологічних), 5 ботанічних пам'яток природи (дуби-велетні) та заповідне урочище Довжик; є також 2 парки-пам'ятки садово-паркової архітектури — Старомерчицький (загальнодержавного значення) і Литвинівка (місцевого значення). Загальна площа територій та об'єктів ПЗФ становить 258,7 га, що складає майже 0,2 %.

Природні перлини

Парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва загальнодержавного значення «Старомерчицький»

Один із найстаріших парків України, створений на початку XVIII ст. в с. Старий Мерчик. Свого часу його вважали одним із див світу та «шедеврів паркового класицизму». Парк розташований на схилах звислої балки, створений в ландшафтному стилі. В цьому парку зелені масиви дерев чергуються з водними дзеркалами ставків. Внизу знаходиться партер із зеленими живописами та газонами. До партеру прилягають щільні насадження дерев, серед яких чимало старожилів.

Існуючі території природно-заповідного фонду

Природні території

Ентомологічні заказники місцевого значення

Каніцевський

Номер в загальному переліку та на карті	51
Площа, га	5,0
Місце розташування	Біля с. Сидоренкове

Коротка характеристика	В урочищі «Каніцевка» розташована заповідна ділянка з комплексом медоносних і лікарських рослин, властивих для лучних степів. Збереглися фрагменти степових і лучних ентомокомплексів, приурочених до відповідних цілинних фітоценозів, серед яких є рідкісні види, що включені до Червоної книги України (вусач земляний хрестоносець, рофітоїдес сірий, джміль моховий, сколія степова, махаон), а також комахи-запилювачі бобових трав
Відповідальний за охорону	СВК «Надія»

Савранський

Номер в загальному переліку та на карті	107
Площа, га	5,0
Місце розташування	Біля с. Благодатне
Коротка характеристика	Заказник розташований в урочищі «Савринка» на схилах яружно-балкової системи, вкритих байрачними дібровами і суходільними луками. Ентомофауна представлена лісовими, а на узліссі степовими угрупованнями, серед яких помітне місце посідають корисні комахи-запилювачі люцерни та інших сільськогосподарських культур. У складі ентомофауни виявлено низку рідкісних видів, занесених до Червоної книги України: жук-олень, сколія степова, рофітоїдес сірий, махаон, подалірій
Відповідальний за охорону	СВК «Дружба»

Ханделіївський

Номер в загальному переліку та на карті	121
Площа, га	5,0
Місце розташування	Біля с. Миколаївка
Коротка характеристика	Заказник знаходиться на південному схилі балки в урочищі «Ханделаєве». Відмічені фрагменти типових ентомологічних комплексів, приурочених до степових цілинних рослинних угруповань, серед яких виявлено низку рідкісних видів, занесених до Червоної книги України. Серед корисних комах помітне місце посідають запилювачі люцерни та інших сільськогосподарських культур
Відповідальний за охорону	СТОВ «Сніжків»

Гідрологічні заказники місцевого значення

Іллюхівський

Номер в загальному переліку та на карті	172
Площа, га	110,0
Місце розташування	Біля с. Іллюхівка
Коротка характеристика	Місце формування витoku р. Мож, де зростають типові водно-болотні, лучні та степові угруповання, а також види, занесені до Червоної книги України: пальчатокорінник м'ясочервоний, ковила волосиста
Відповідальний за охорону	СТОВ «Агроном»

Мерцицький

Номер в загальному переліку та на карті	176
Площа, га	37,0
Місце розташування	Біля смт Старий Мерчик
Коротка характеристика	Місце формування витoku р. Мерчик, де природна рослинність позитивно впливає на гідрологічний режим місцевості
Відповідальний за охорону	ПАП агрофірма «Восток»

Коломачки

Номер в загальному переліку та на карті	191
Площа, га	68,7
Місце розташування	Біля с. Високопілля
Коротка характеристика	Природна лучна та водно-болотна рослинність сприяє формуванню поверхневого та підземного водостоків, що позитивно впливає на гідрологічний режим витоків р. Коломак
Відповідальний за охорону	СТОВ «Господар» — 44,4 га, ПСП «Перекип» — 10,0 га, Високопільська сільська Рада — 14,3 га

Ботанічні пам'ятки природи місцевого значення

Дуб-велепень №1

Номер в загальному переліку та на карті	43
Площа, га	0,1
Місце розташування	Мерцицьке лісництво, кв. 56, виділ 1

Коротка характеристика	Охороняється пам'ятка природи — дерево дуба звичайного віком понад 250 років — залишок корінних пралісів
Відповідальний за охорону	Жовтневий держлісгосп

Дуб-велетень №2

Номер в загальному переліку та на карті	44
Площа, га	0,1
Місце розташування	Мерчицьке лісництво, кв. 51, виділ 2
Коротка характеристика	Охороняється пам'ятка природи — дерево дуба звичайного віком понад 250 років — залишок корінних пралісів
Відповідальний за охорону	Жовтневий держлісгосп

Дуб-велетень № 3

Номер в загальному переліку та на карті	45
Площа, га	0,1
Місце розташування	Мерчицьке лісництво, кв. 73, виділ 1
Коротка характеристика	Охороняється пам'ятка природи — дерево дуба звичайного віком понад 250 років — залишок корінних пралісів
Відповідальний за охорону	Жовтневий держлісгосп

Дуб-велетень № 4

Номер в загальному переліку та на карті	46
Площа, га	0,1
Місце розташування	Мерчицьке лісництво, кв. 74, виділ 6
Коротка характеристика	Охороняється пам'ятка природи — дерево дуба звичайного віком понад 250 років — залишок корінних пралісів
Відповідальний за охорону	Жовтневий держлісгосп

Дуб-велетень №5

Номер в загальному переліку та на карті	47
Площа, га	0,1
Місце розташування	Мерчицьке лісництво, кв. 81: виділ 1

Коротка характеристика	Охороняється пам'ятка природи — дерево дуба звичайного віком понад 250 років — залишок корінних пралісів
Відповідальний за охорону	Жовтневий держлісгосп

Заповідні урочища

Довжик

Номер в загальному переліку та на карті	39
Площа, га	27,5
Місце розташування	Мерчицьке лісництво, кв. 140: вид. 17-23
Коротка характеристика	Охороняється комплекс типів лісу на правому березі і в долині р. Мерчик: свіжа кленово-липова діброва, волога заплавна діброва, сирий чорновільховий груд. Тут зростають окремі вікові дуби — залишки ясеневоліпово-дубових пралісів. Відмічені фрагменти типових лісових угруповань, занесених до Зеленої книги України. Об'єкт має історичне значення (тут знаходилося місце переправи скіфських і половецьких кочівників Мурафським шляхом через р. Мокрий Мерчик)
Відповідальний за охорону	Жовтневий держлісгосп

Штучно створені об'єкти

Парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва загальнодержавного значення

Старомерчицький

Номер в загальному переліку та на карті	4
Площа, га	69,0
Місце розташування	Біля смт Старий Мерчик
Коротка характеристика	Ландшафтний парк, заснований у першій чверті XVIII ст. на території вікової природної діброви. Збереглися архітектурні пам'ятки XVIII ст.
Відповідальний за охорону	Старомерчицька селищна Рада

ПАРКИ-ПАМ'ЯТКИ САДОВО-ПАРКОВОГО МИСТЕЦТВА МІСЦЕВОГО ЗНАЧЕННЯ

Литвинівка

Номер в загальному переліку та на карті	67
Площа, га	10,8
Місце розташування	Біля с. Яблунівка
Коротка характеристика	Дендропарк, заснований у 1930-33 рр. під керівництвом акад. М. І. Вавилова. Тут зростають близько 200 видів дерев-екзотів, в основному північноамериканського та далекосхідного походження
Відповідальний за охорону	ДП «Мерефа» УкрНДІ овочівництва і баштництва

ТЕРИТОРІЇ, ЩО ЗАРЕЗЕРВОВАНІ ДЛЯ НАСТУПНОГО ЗАПОВІДАННЯ

№ з/п	Пропонований тип заповідання	Орієнтовна площа, га	Місце розташування	Характеристика об'єкта
32	Заказник ботанічний	3,0	Біля с. Золочівське	Схили яру, місце зростання рідкісних рослин, які знаходяться під загрозою зникнення
37	Заказник ботанічний	30,0	Біля сс. Кузьмівка, Іллюхівка	Різноманітні ландшафти і рослинні угруповання з участю лікарських рослин
38	Пам'ятка природи	50,0	Біля с. Огульці	Городище, де зростають рідкісні види рослин

**МЕРЕЖА
ІСНУЮЧИХ ТА РЕЗЕРВОВАНИХ
ТЕРИТОРІЙ ТА ОБ'ЄКТІВ
ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ
ВАЛКІВСЬКОГО РАЙОНУ**

—●— існуючі території природно-заповідного фонду
—*— території, що резервовані для наступного заповідання